

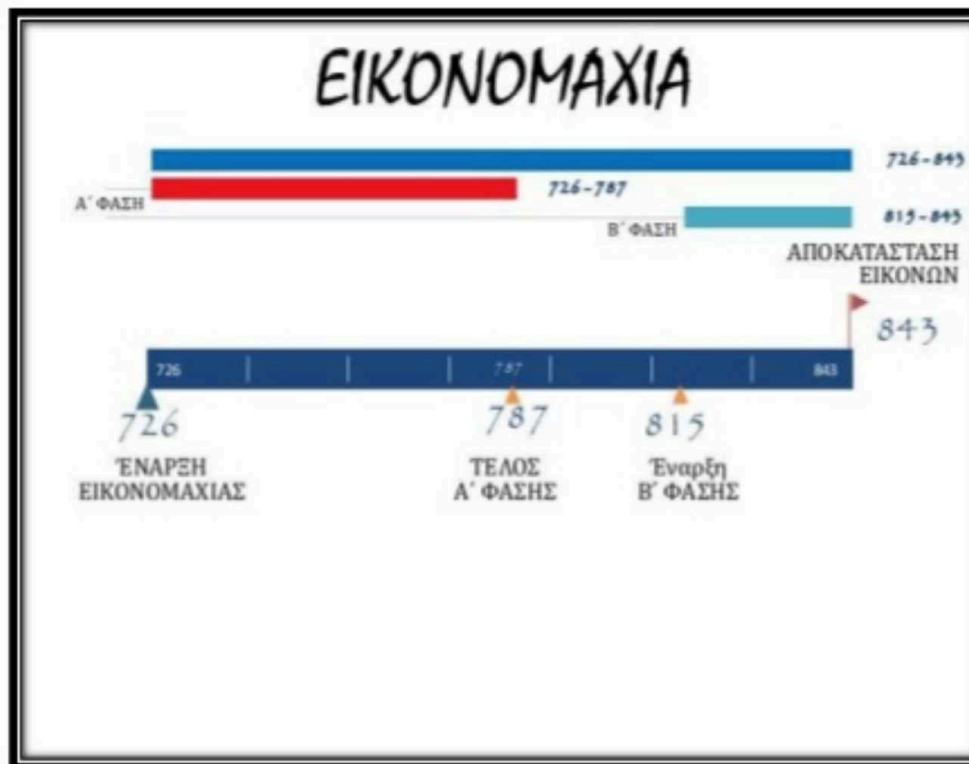
ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ (μέσα 8ου – μέσα 9ου αι)

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ (μέσα 8ου – μέσα 9ου αι)

Πότε ξεκινά; Ποια είναι τα πρόσωπα που πρωτοστατούν;

Ξεκινά στα χρόνια των Ισαύρων – πρωτεργάτες οι δύο πρώτοι Ίσαυροι
(Λέων Γ' και Κωνσταντίνος Ε')

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

Ποιες οι συνθήκες και τα αίτια εκδήλωσης;

- Συχνές οι υπερβολές κατά τη λατρεία των εικόνων και των λειψάνων, που φτάνουν στα όρια της δεισιδαιμονίας (Τι αίτιο είναι αυτό;)
- Οι κάτοικοι των ανατολικών επαρχιών υποστηρίζουν την ανεικονική παράσταση του θείου : ο χριστιανισμός καθαρά πνευματική θρησκεία – δε συμβιβάζεται με την απεικόνιση του θείου με μορφή ανθρώπινη. (Τι αίτιο είναι αυτό;)
- Το βυζαντινό κράτος στηρίζεται στους κατοίκους των ανατολικών επαρχιών, για να αντιμετωπίσει τους πειρατές στα παράλια και τα νησιά , τους Σλάβους και τους Βούλγαρους στη Βαλκανική. **Οι αυτοκράτορες είναι αναγκασμένοι σχεδόν να υποστηρίξουν τους εικονομάχους.** (Τι αίτιο είναι αυτό;)

- Οι μοναχοί, των οποίων ο αριθμός συνεχώς αυξάνεται είναι απαλλαγμένοι από τη στρατιωτική θητεία, σε μια εποχή που το κράτος κινδυνεύει από εξωτερικούς εχθρούς . Επιπλέον είναι αντίθετοι σε κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Είναι οι κυρίως υπέρμαχοι της λατρείας των εικόνων (Τι αίτιο είναι αυτό;)
- Οι μονές , αν και διαθέτουν μεγάλα κτήματα, είναι απαλλαγμένες από τη φορολογία – το κράτος ζημιώνεται οικονομικά (Τι αίτιο είναι αυτό;)
- Οι αυτοκράτορες κάνουν μια γενικότερη προσπάθεια να υποτάξουν την Εκκλησία στη βούλησή τους (Τι αίτιο είναι αυτό;)

Ποιο από τα αίτια αναγνωρίζουμε στο ακόλουθο απόσπασμα δευτερογενούς πηγής;

- Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες γινόταν όλο και πιο φανερό, ότι η σωτηρία της Αυτοκρατορίας εξαρτιόταν αποκλειστικά από τους αγροτικούς πληθυσμούς του εσωτερικού της Μ. Ασίας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, ότι η εικονομαχική πολιτική, που ήταν εντελώς αντίθετη σ' ό,τι θύμιζε τον ελληνο-ρωμαϊκό πολιτισμό και την παλιά ιδεολογία, θα μπορούσε να συμφιλιώσει την Κωνσταντινούπολη με τους αγροτικούς πληθυσμούς της ανατολικής Μ. Ασίας, που εξαθλιωμένοι και πάμφτωχοι αποζούσαν από τη γη, που τώρα όφειλαν να υπερασπίσουν από τους επιδρομείς.

Ε. Γλύκατζη-Αρβελέρ, Η πολιτική ιδεολογία του Βυζαντινού Κράτους, μετ. Τ. Δρακοπούλου, Αθήνα 1977, 34

Έναρξη εικονομαχίας

- Σεισμός στη Σαντορίνη
- Πρώτη εκδήλωση της εικονομαχίας η διαταγή του Λέοντα Γ' να απομακρυνθεί μια εικόνα του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη του Παλατιού
- Ξεσπούν αντιδράσεις που απλώνονται ως τη Στερεά Ελλάδα – ο θεματικός στόλος κινείται εναντίον του αυτοκράτορα, αλλά νικιέται στον Ελλήσποντο
- Το 730 το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα : κατά την εφαρμογή του έχουμε βασανισμούς, διώξεις, δημεύσεις περιουσιών των εικονολατρών
- Ο Πάπας αντιδρά στο διάταγμα και στρέφεται πλέον προς τους Φράγκους – αρχίζει να γίνεται φανερή η ρήξη Ανατολικής – Δυτικής Εκκλησίας

Κορύφωση

- Στα χρόνια του Κωνσταντίνου Ε' ανελέητη εκστρατεία εναντίον μοναχών και μοναστηριών που αποτελούσαν προπύργια εικονολατρίας.
- Ζ' Οικουμενική Σύνοδος : η Ειρήνη η Αθηναία καταδικάζει την εικονομαχία

Τα επιχειρήματα των εικονοκλαστών.

Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα. Πληροφόρησέ με ποιος μας άφησε ως κληρονομιά αυτήν την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών, και εγώ θα συμφωνήσω ότι αυτό είναι νόμος του Θεού.

Επιστολή του Λέοντος Γ΄ στον πάπα Γρηγόριο Β΄, στο: Μ. Karlan, Βυζάντιο και Ελλάδα, μετ. Μ. Βαρέττας, εκδ. Α. Δεληθανάσης, Αθήνα 1994, 158.

Τα επιχειρήματα των εικονολατρών

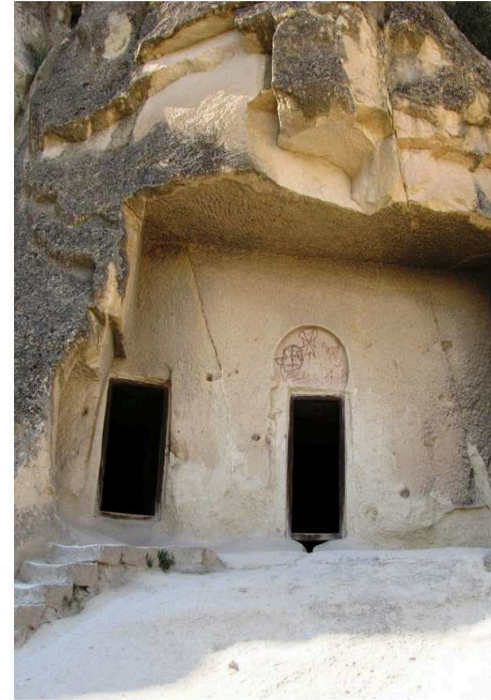
- Προσκυνώ και σέβομαι το Σταυρό και τη λόγχη, τον κάλαμο και το σπόγγο, με τα οποία οι θεοκτόνοι Ιουδαίοι βασάνισαν και ύβρισαν και τέλος σκότωσαν τον Κύριό μου, γιατί όλα αυτά στάθηκαν όργανο του έργου της σωτηρίας των ανθρώπων. **Πώς λοιπόν, να μην προσκυνήσω και τις εικόνες που κατασκευάζουν οι πιστοί με αγαθή προαίρεση και με σκοπό τη δοξολογία και την ανάμνηση των παθημάτων του Χριστού; Ότι δεν προσκυνώ την ύλη, είναι φανερό.** Διότι, αν καταστραφεί το σχήμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, **το ρίχνω στη φωτιά** να καεί. Το ίδιο συμβαίνει και με το ξύλο των εικονισμάτων, όταν καταστραφεί.

Ιωάννης Δαμασκηνός, Περί εικόνων, μετ. Λ. Τσακτσίρας, στο: Λ. Τσακτσίρας-Ζ. Ορφανουδάκης-Μ. Θεοχάρη, Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1999, 183.

Και μια σύγχρονη άποψη για την εικονομαχία:

«Η παθιασμένη λογοτεχνία της εποχής, η μόνη που έφτασε ως εμάς, αμαυρώνει και δυσφημεί σκόπιμα το έργο και την προσπάθεια των εικονομάχων αυτοκρατόρων, που εργάστηκαν όλοι και με όλες τους τις δυνάμεις για να σώσουν το Βυζάντιο από τον αραβικό κίνδυνο».

- *Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*

*Όσοι ναοί κτίστηκαν τα χρόνια της εικονομαχίας, δεν εικονογραφούνταν, ή διακοσμούνταν με εικόνες από την φύση
(όπως ο ναός της Αγίας Ειρήνης στην Κωνσταντινούπολη αριστερά και δύο εκκλησίες στην Καππαδοκία δεξιά).*

(ΚΛΙΚ για μεγέθυνση)

Αναζωπύρωση και τέλος Εικονομαχίας

- Η τελική φάση πιο ήπια
- Το θέμα επαναφέρουν οι αυτοκράτορες Λέοντας Ε΄ και Θεόφιλος
- Οριστική λύση από τη Θεοδώρα (γυναίκα Θεόφιλου, κρυφή εικονολάτρισσα) – επικυρώνει τα πρακτικά της Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου
- Οριστική αποτυχία του κράτους να υποτάξει οριστικά στη βούλησή του την Εκκλησία

Ολοκλήρωση της ενότητας

Χρονολόγιο – ιστοριογραμμή εικονομαχίας

<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/8183?locale=el> ιστοριογραμμή